

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Włodzimierz Wróbel

w sprawie **D. J.**

skazanego z art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 14 maja 2025 r.

wniosku obrońcy skazanego

o wznowienie postępowania karnego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2023 r., sygn. akt II AKa 529/22, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 12 kwietnia 2022 r., sygn. akt II K 98/20,

oraz z urzędu kwestii wznowienia postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2024 r., sygn. akt IV KK 491/23, o oddaleniu kasacji obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadnej,

postanowił:

- 1. wniosek o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2023 r., sygn. akt II AKa 529/22, pozostawić bez rozpoznania;**
- 2. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznowić postępowanie kasacyjne;**
- 3. uchylić postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2024 r., IV KK 491/23, o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej**

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego D. J., a na podstawie art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. także w części oddalającej jako oczywiście bezzasadne kasacje wniesione przez obrońców skazanych D. C., K. J., K. K. oraz D. K. i kasacje obrońców wszystkich wymienionych wyżej skazanych przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym;

4. obciążyć Skarb Państwa kosztami postępowania o wznowienie postępowania;

[J.J.]

Andrzej Stępka

Tomasz Artymiuk

Włodzimierz Wróbel

UZASADNIENIE

W dniu 3 grudnia 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął, sporządzony i podpisany przez obrońcę wyznaczonego z urzędu do postępowania o wznowienie postępowania, wniosek adw. A. W. o wznowienie postępowania karnego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2023 r., sygn. akt II AKa 529/22 oraz postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2024 r., sygn. akt IV KK 491/23.

Jako podstawę prawną wniosku jej autorka wskazała przepis art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. wywodząc, że w sprawie ujawnił się nowy dowód w postaci „grypsu”, którego autorem ma być współoskarżony w sprawie D. J., z którego treści wynikają inne okoliczności pochodzenia narkotyków zabezpieczonych w jego garażu, a tym samym motywów złożenia wyjaśnień obciążających D. J..

W związku z powyższym obrońca zawnioskowała o przeprowadzenie czynności sprawdzających, tj. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z:

1. akt postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach sygn. akt II AKa 529/22, w szczególności k. 18505-18513;
2. załączonego do wniosku „grypsu”;
3. zeznań D. C. na okoliczność uzyskania przez niego „grypsu” i jego autora;

4. opinii biegłego „grafologa” w celu ustalenia czy autorem „grypsu” jest D. J., po zobowiązaniu D. C. do złożenia oryginału „grypsu” lub wskazanie, gdzie się on znajduje w celu przekazania tego dokumentu biegłemu.

W konkluzji skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2023 r., sygn. akt II AKa 529/22 oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 12 kwietnia 2022 r., sygn. akt II K 98/20 i uniewinnienie skazanego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W pisemnym stanowisku prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o oddalenie wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Merytoryczne rozpoznanie wniosku o wznowienie postępowania karnego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2023 r., sygn. akt II AKa 529/22, uznać należy za przedwczesne.

Nie odmawiając racji prokuratorowi Prokuratury Krajowej wskazującemu, że zgłoszony w postępowaniu o wznowienie postępowania dowód w postaci „grypsu”, którego autorem miał być współoskarżony D. J., nie posiada atrybutu „nowości” zauważyć należy, co również znajduje swoje odzwierciedlenie w stanowisku prokuratora, że kwestia przedmiotowego „grypsu” była m.in. elementem wywodów Sądu Najwyższego zawartych w uzasadnieniu postanowienia z dnia 24 stycznia 2024 r., IV KK 491/23, którym oddalono jako oczywiście bezzasadną kasację wniesioną przez obrońcę skazanego D. J. oraz w tym samym trybie kasację obrońców skazanych D. C., K. J., K. K. i D. K..

Obrońca skazanego D. J. w podlegającym obecnemu rozpoznaniu wniosku poza wznowieniem postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego wskazuje również na konieczność wznowienia postępowania zakończonego powołanym wyżej postanowieniem Sądu Najwyższego w sprawie IV KK 491/23. Pomimo tego, że w tym zakresie nadzwyczajny środek zaskarżenia nie zawiera jakiegokolwiek argumentacji, wszelako istnieje możliwość – w oparciu o przepis art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. – potraktowania tej części wniosku jako sygnalizacji o jakiej mowa w art. 9 § 2 k.p.k. i tym samym rozważenia możliwości wznowienia z urzędu samego postępowania

kasacyjnego na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., czemu nie stoi na przeszkodzie art. 542 § 5 k.p.k., gdyż wznowienie w tym wypadku nastąpić może wyłącznie na korzyść skazanego (kierunek zaskarżenia wskazany przez obrońcę).

Sąd Najwyższy w tym składzie podtrzymuje wyrażony po raz pierwszy w postanowieniu z dnia 14 czerwca 2023 r., II KO 73/22, a następnie potwierdzony w wielu kolejnych postanowieniach pogląd, że w formule z art. 540 § 1 k.p.k. "postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem" mieści się postępowanie, w którym wydano postanowienie o oddaleniu wniosku o wznowienie postępowania oraz postanowienie o oddaleniu kasacji, są to bowiem orzeczenia kończące postępowanie sądowe - odpowiednio: co do wznowienia postępowania oraz co do kasacji. Wznowienie postępowania kasacyjnego zakończonego oddaleniem kasacji jest więc dopuszczalne zarówno na wniosek (art. 540 § 1 pkt 1, § 2 i § 3 k.p.k.), jak i z urzędu (art. 542 par. 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 k.p.k.).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że skład orzekający Sądu Najwyższego, który oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację wniesioną przez obrońcę skazanego D. J., tworzył sędzia Ryszard Witkowski, który na urząd sędziego Sądu Najwyższego i to w Izbie Dyscyplinarnej, powołany został na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 - dalej w tekście ustawa o KRS z 2017 r.).

Wskazana wyżej bezsporna okoliczność skutkuje wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. - pkt. 1 uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-2110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7).

Uchwała ta, mająca moc zasady prawnej, wiąże – jak to trafnie wywiedziono w szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego wydanych po jej zapadnięciu – wszystkie składy Sądu Najwyższego [art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. 2023.1093 – dalej w tekście u.S.N.)] i zachowała ona moc obowiązującą, a poglądu tego nie mógł i nie może zmienić fakt wydania przez

Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 [zob. w tym przedmiocie postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21 (OSNK 2021, z. 10, poz. 41), z dnia 29 września 2021, V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22 (OSNPIUS 2022, nr 10, poz. 95) i uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), a wreszcie orzecznictwo w tzw. sprawach testowych (art. 29 § 5 u.S.N.): postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22 i z dnia 13 kwietnia 2023 r., III CB 6/23]. Podobnie, co do braku skutku prawnego tak jak wskazany wyżej wyrok Trybunału Konstytucyjnego, ocenić należy te – zapadłe po podjęciu uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r. – orzeczenia Sądu Najwyższego, w którego składach zasiadali sędziowie powołani w oparciu o przepisy ustawy o KRS z 2017 r., jako dotknięte wadą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo z art. 379 pkt 4 k.p.c., a także inne wyroki Trybunału Konstytucyjnego, czy też dokonywane sukcesywnie zmiany u.S.N., mające na celu wyłącznie zablokowanie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz) w zakresie dokonanych przez te organy międzynarodowe interpretacji wiążących Polskę norm traktatowych. Przeprowadzoną przez Sąd Najwyższy, w powołanych na wstępie orzeczeniach, wykładnię przepisów Kodeksu postępowania karnego oraz ustawy o Sądzie Najwyższym, w powiązaniu z wykładnią przepisów konwencyjnych dokonaną przez wskazane wyżej Trybunały (zob. wyroki ETPCz – z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce* [skarga nr 43447/19], z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* [skargi nr 49868/19 i 57511/19], z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce* [skarga nr 1469/20], z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], *Grzęda przeciwko Polsce* [skarga 43572/18] oraz z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce* [skarga nr 50849/21] oraz wyroki TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19 i z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/21), ten skład Sądu Najwyższego w całej rozciągłości podziela i do niej się w tym miejscu odwołuje, uznając ją za własną.

Co więcej, sędzia Ryszard Witkowski nie tylko powołany została na stanowisko sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej

przepisami ustawy o KRS z 2017 r., niespełniającej konwencyjnego wymogu organu niezależnego, ale nadto powołanie to nastąpiło do Izby Dyscyplinarnej, a więc do organu mającego *de facto* charakter „sądu specjalnego”, o czym w sposób jednoznaczny wypowiadał się już Europejski Trybunał Praw Człowieka (powołany wyżej wyrok w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce*), jak i Sąd Najwyższy (zob. pkt 4 uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-2110-1/20). W konsekwencji nie można było również pominąć – w kontekście prowadzonych w tym miejscu rozważań – okoliczności, które doprowadziły do jego obecnego orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego, a więc przeniesienie go do legalnej Izby Sądu Najwyższego decyzją osoby pełniącą funkcję Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w sposób stanowiący ominięcie wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP. Sąd Najwyższy w tym składzie uznaje za uzasadnione stwierdzenie, iż akty nominacji na stanowiska w Izbie Dyscyplinarnej, jako organie, który w powołanych już w tym uzasadnieniu orzeczeniach ETPCz i TSUE uznany został za organ niespełniający konstytucyjnego i konwencyjnego wymogu sądu niezależnego i bezstronnego „ustanowionego ustawą”, podjęte przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie, nie obejmują powołania do każdej innej Izby Sądu Najwyższego i tym samym nie wywołują skutków związanych z takim powołaniem. Wadliwość tego powołania nie może prowadzić do usankcjonowania pierwotnej wady, a tym bardziej uprawniać do orzekania w innych Izbach Sądu Najwyższego. Ta pierwotna wadliwość powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w konkursie do Izby Dyscyplinarnej nie może być również w drodze wtórnych, mających charakter techniczny zabiegów, konwalidowana. Skutek taki (konwalidacja) mógłby zostać osiągnięty wyłącznie poprzez przeprowadzenie prawidłowej procedury powołania i to powołania do prawidłowo ukształtowanego sądu.

O ile więc można byłoby mówić o sędzim Ryszardzie Witkowskim jako sędzim ustawowym, nie posiada on atrybutu sędziego konstytucyjnego.

Całokształt przeprowadzonych wyżej rozważań nie pozostawia więc wątpliwości, że wydane w postępowaniu kasacyjnym orzeczenie dotknięte jest uchybieniem, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a skoro tak to podlega ono – w oparciu o ten przepis – uchyleniu.

Pomimo tego, że rozpoznawana w obecnym postępowaniu sygnalizacja nastąpiła na skutek inicjatywy obrońcy skazanego D. J., bezspornym jest również i to, że wada powyższa w tożsamym stopniu dotyczy i tej części postanowienia z dnia 24 stycznia 2024 r., IV KK 491/23, którym jako oczywiście bezzasadne oddalono kasacje wniesione przez obrońców pozostałych skazanych (D. C., K. J., K. K. i D. K.). Obligowało to do wznowienia postępowania kasacyjnego także w odniesieniu do nich, do czego uprawniali stosownie odpowiednio (art. 545 § 1 k.p.k.) przepisy art. 536 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k.

W konsekwencji po wznowieniu całego postępowania kasacyjnego należało powołane wyżej postanowienie Sądu Najwyższego uchylić w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Izbie Karnej Sądu Najwyższego w składzie spełniającym wymogi konstytucyjne i konwencyjne.

W ponowionym postępowaniu kwestia przedmiotowego „grypsu”, do której odwołuje się we wniosku o wznowienie obrońca, będzie również jednym z elementów kontroli kasacyjnej.

Powyższe implikowało również obciążenie Skarbu Państwa kosztami postępowania o wznowienie postępowania.

[J.J.]

[r.g.]

Andrzej Stępka

Tomasz Artymiuk

Włodzimierz Wróbel